

Utlåtande 2013:171 RVII (Dnr 325-1836/2012)

Staden måste se till att alla hemlösa får tak över huvudet
Motion (2012:72) av Roger Mogert (S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2012:72) av Roger Mogert (S) om att ”Staden måste se till att alla hemlösa får tak över huvudet” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

I en motion föreslår Roger Mogert (S) bland annat att staden satsar ytterligare resurser för att möta de behov som finns bland hemlösa. Stockholms stad måste undersöka förutsättningarna att införa en nollgradergaranti för alla akut hemlösa.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att det inte är lämpligt att utöka tak-över-huvudet-garantin till att omfatta även EU-medborgare eftersom det skulle innebära att staden verkar utanför det ansvar socialtjänsten har enligt lagstiftningen. Staden har genom socialnämnden under åren 2012 och 2013

fört en dialog med ideella organisationer om situationen för fattiga EU-medborgare i Stockholm. Dialogen har resulterat i projekt Vinternatt.

Socialnämnden anser att man i de flertal ärenden man behandlat i samtliga fall har konstaterat att socialtjänstens ansvar är tydligt begränsat för EU-medborgare som inte har sin hemvist i Stockholm och som inte arbetar eller söker arbete här (dvs. som inte aktivt söker arbete och har en verklig möjlighet att få anställning). Samtidigt har flera ideella organisationer aktualiserat frågan om ett ökat antal EU-medborgare som vänder sig till deras dagverksamheter för hemlösa. Socialnämnden har därför beslutat om utökade insatser riktat till EU-medborgare och så kallade tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att för att kunna veta hur stort behovet är av logi är och för att kunna följa utvecklingen av antalet EEU/EES medborgare som vistas i staden ställer sig nämnden positiv till att även dessa personer inräknas i hemlöshetsstatistiken samt att det även i förekommande fall inkluderar personer under 18 år. Statistiken bör redovisas separat från andra hemlösa.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser till personer som har eller har haft kontakt med stadsdelsförvaltningen de senaste två åren medan socialnämnden ansvarar för hemlösa som inte haft kontakt med någon stadsdel under de senaste två åren.

Östermalms stadsdelsnämnd konstaterar att enligt uppgifter från socialförvaltningen utnyttjas inte befintliga platser fullt ut.

Mina synpunkter

Att arbeta med hemlöshetsproblematiken är ett av Stockholms stads mest prioriterade områden. Sedan år 2006 har vi tillfört 83,8 mnkr för hemlöshetsarbetet, vilket har gett resultat då den totala hemlösheten minskar. Sedan 1999 har staden en tak-över huvudet garanti för hemlösa stockholmare, vilket vi håller till 100 procent varje natt. För att få ett samlat grepp om hemlöshetsproblematiken har socialnämnden arbetat fram en Hemlöshetsstrategi som ska implementeras under år 2014. Strategin har tre viktiga utgångspunkter; förebyggande insatser, att möta den akuta hemlösheten och steget vidare till eget boende och sysselsättning.

Vi ser samtidigt en ökad utmaning i de fattiga EU-medborgare som söker sig hit på grund av den ekonomiska situationen i Europa. Fattiga EU-medborgare utan uppehållsrätt ingår inte i Hemlöshetsstrategin eller i stadens hemlöshetsstatistik. Gruppen möter staden idag med särskilda insatser som går

utöver vad socialtjänstlagen säger. De allra flesta är inte heller hemlösa i sina egna länder, eller har någon form av missbruksproblematik. Socialtjänstens ansvar är tydligt begränsat för EU-medborgare som inte har sin hemvist i Stockholm eller som inte aktivt söker arbete och har en verklig möjlighet att få anställning. Stockholms stad har ändå valt att göra insatser där vi har en god samverkan med frivilligorganisationerna. Projekt Vinternatt drivs av Stockholms Stadsmission och Frälsningsarmén och öppnar igen den första november för vintern 2014. Inledningsvis finns 48 permanenta platser, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. De gånger dessa platser fylls finns alltid möjligheten att få hjälp i den akuta situationen via socialjouren. Vinternatt har också precis som tidigare år en beredskap vid hårt väderläge. Det är ingen garanti, utan en bedömning som kommer att göras av verksamheterna. Vi ger också ekonomiska bidrag till ideella organisationer som möter gruppen fattiga EU-medborgare.

För att möta ett ökat behov av dagöppna verksamheter förs en dialog med samfund och församlingar för att se över möjligheten till samverkan för fler dagöppna verksamheter i city. Vi har också för år 2014 stärkt budgeten med 20 mnkr för att kunna ta ytterligare tag i arbete mot hemlöshet och för fattiga EU-medborgare.

Frågan är dock större än Stockholms stad, varför jag också har bjudit in till en konferens i november 2013 där syftet är att utbyta erfarenheter samt att föra upp frågan på den nationella dagordningen och inom EU.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2012:72) av Roger Mogert (S) om att ”staden måste se till att alla hemlösa får tak över huvudet”.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård och Roger Mogert (båda S) och Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Delvis bifalla borgarrådets förslag
2. Därutöver anföras

Det är positivt att Moderaterna i Stockholm har gett upp delar av sitt motstånd mot att staden ska arbeta med hemlösa EU-migranter. Det gör att staden idag stödjer bland

annat Vinternatt med 40-talet sängplatser. Men detta räcker inte på långa vägar för att lösa hemlöshetsproblematiken i Stockholm. Därför bör vi omedelbart bjuda in frivilligorganisationer till samtal för att ta fram fler härbärgen för att möta tillströmningen som kommer under vintern. Vidare vill vi betona vikten av korrekt statistik och att alla steg som tas mot förbättrad statistik på området är önskvärd. Idag räknas inte alla hemlösa då EU-migranter exkluderas i statistiken idag. Vi vill fördubbla förmågan att möta hemlöshet i målgruppen genom att skapa minst 40 nya platser i projektet Vinternatt. Stabilitet i verksamheten krävs. Vi vill fortfarande uppdraga åt förvaltningen att ta fram en nollgrader garanti för alla akut hemlösa, som inkluderar papperslösa och EU-medborgare. Ingen ska behöva sova ute i 10 minusgrader.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:72) av Roger Mogert (S) om att ”Staden måste se till att alla hemlösa får tak över huvudet” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 4 december 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Roger Mogert, Tomas Rudin och Maria Östberg Svanelind (alla S), Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (S) och (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2012:72) av Roger Mogert (S) om att ”Staden måste se till att alla hemlösa får tak över huvudet” bifalles delvis
2. Dessutom vill jag framföra följande

En sängplats på Vinternatt är mycket värd för de som får chansen, men löser inte hemlöshetsproblemen. Det är oacceptabelt att tvingas bo på gator och i skogar bara för

att människor är fattiga eller papperslösa och inte ingår i stadens ansvar enligt lagstiftningen. Ingen människa oavsett nationalitet ska tvingas sova ute, minst av allt i minusgrader. Det handlar om mänskliga rättigheter. Och Sverige måste också föra upp frågan på EU-nivå.

Nu när vintern kommer måste fler sängplatser absolut tas fram, exempelvis inom ramen för Vinternatt. Vi stödjer därför motionens förslag att i samverkan med frivilligorganisationerna skapa minst 40 nya platser i projektet Vinternatt. Det behövs också ett mer långsiktigt åtagande från stadens sida, för att skapa stabilitet i verksamheten.

Det är också viktigt med statistik som visar den verkliga hemlösheten. Även EU-medborgare ska finnas med. Staden måste därtill anvisa ordnade uppställningsplatser för husvagnar där det också finns tillgång till el och sanitära möjligheter. Detta har vänsterpartiet föreslagit i våras i en ännu inte besvarad skrivelse till kommunstyrelsen.

ÄRENDET

I en motion föreslår Roger Mogert (S) bland annat att staden satsar ytterligare resurser för att möta de behov som finns bland hemlösa. Stockholms stad måste undersöka förutsättningarna att införa en nollgradergaranti för alla akut hemlösa.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Socialtjänstens ansvar är tydligt begränsat för EU-medborgare som inte har sin hemvist i Stockholm och som inte arbetar eller söker arbete här, det vill säga som inte aktivt söker arbete och har en verklig möjlighet att få anställning. Stadsledningskontoret anser att det inte är lämpligt att utöka tak-över-huvudet-garantin till att omfatta även EU-medborgare eftersom det skulle innebära att staden verkar utanför det ansvar socialtjänsten har enligt lagstiftningen. Staden har genom socialnämnden under åren 2012 och 2013 fört en dialog med ideella organisationer om situationen för fattiga EU-medborgare i Stockholm. Dialogen har resulterat i projekt Vinternatt med numera 44 logiplatser.

Staden har genom socialnämnden beslutat om utökade insatser riktat till EU-medborgare och så kallade tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land. I denna satsning ingår dagverksamheten Crossroads, 1,1 miljon kronor, och natthärbärget Vinternatt, 3,9 miljoner kronor. Det ingår också en ökning av socialnämndens uppsökande verksamhet med 3 miljoner kronor.

Projekt Vinternatt är en försöksverksamhet som ska pågå fram till och med sista april 2013. Under de två första månaderna, år 2012, uppgick beläggningen till cirka 94 procent. För stadens räkning finns också Stadsmissionens boende i Bällsta för samma målgrupp, som har haft lediga platser under vintern. Stadsledningskontoret anser att eventuella beslut om fortsatt stöd och om ökad verksamhet bör avvakta till ytterligare erfarenheter har samlats från projektet. Parallellt med utvärdering av projektet fortsätter staden att föra samtal med ideella organisationer om ytterligare utvecklingsmöjligheter.

Staden följer idag hemlöshetsstatistiken på två sätt. Dels mäter staden det totala

antalet unika individer som någon gång under året har bott på ett akutboende genom att årligen sammanställa den statistik som förs varje natt. Dels mäter staden vartannat år under ett dygn antalet som är hemlösa. I denna statistik görs ingen registrering på nationalitet eller medborgarskap varvid kan konstateras att de EU-medborgare som befinner sig i hemlöshet vid mättillfället finns med i statistiken.

Stadsledningskontoret anser att det vore olyckligt att bygga upp ett garantisystem till att gälla vid ett visst gradantal. Detta eftersom det innebär att staden under hela vinterhalvåret måste kunna garantera tillgången på ett obegränsat antal jourplatser som ska kunna användas med mycket kort varsel. Detta gör det till ett både komplext och kostsamt system.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att motion (2012:72) av Roger Mogert (S) om att staden måste se till att alla hemlösa får tak över huvudet avslås med hänvisning till vad som anförts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 februari 2013 följande.

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) och tjänstgörande ersättaren Jackie Nylander (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Marie Ljungberg Schött m.fl. (M), tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (FP) och ledamoten Ewa Samuelsson (KD), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen har behandlat frågan om EU-medborgares rättigheter vid flera tillfällen under år 2012.¹ Förvaltningen har i samtliga ärenden konstaterat att socialtjänstens ansvar är tydligt begränsat för EU-medborgare som inte har sin hemvist i Stockholm och som inte arbetar eller söker arbete här (dvs. som inte aktivt söker

¹ Se ärenden ”Hemlöshet bland EU-medborgare” dnr 1.6-0070/2012; ”Kartläggning av hemlöshetsarbetet i Stockholms stad” dnr 3.1-0302-2012; Insatser för fattiga EU-medborgare i Stockholm dnr 3.2-0466/2012; Härbärg för EU-migranter 3.1-0473/2012

arbete och har en verklig möjlighet att få anställning). Samtidigt har flera ideella organisationer aktualiserat frågan om ett ökat antal EU-medborgare som vänder sig till deras dagverksamheter för hemlösa. Socialförvaltningens Uppsökarenhet har också fått frågor om tiggare på stadens gator, etc. Socialnämnden har därför beslutat om utökade insatser riktat till EU-medborgare och så kallade tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land². I denna satsning ingår dagverksamheten Crossroads (1,1 miljon kronor) och natthärbärget Vinternatt (3,9 miljoner kronor). Det ingår också en utökning av socialförvaltningens uppsökande verksamhet (3 miljoner kronor).

Förvaltningen har i tidigare ärenden invänt mot att utöka tak-över-huvudet-garantin. Tak-över-huvudet-garantin omfattar hemlösa personer som har sin tillhörighet i staden. Att utöka garantin till att omfatta även EU-medborgare som inte har sin tillhörighet i Stockholm skulle innebära att staden verkar utanför det ansvar socialtjänsten har enligt lagstiftningen. En utvidgning skulle också få konsekvenser för möjligheterna att upprätthålla garantin. I nuläget är antalet platser på akutboenden tillräckliga men utökas garantins målgrupp behöver antalet platser ökas. Det är dock oklart hur stor denna utökning skulle behöva vara för att garantin skulle kunna upprätthållas. Platserna skulle troligen också behöva ökas successivt eftersom gruppens storlek påverkas av vilka möjligheter som ges.

Motionen avgränsar garantisystemet till att det ska gälla vid ett visst gradantal. Det innebär att staden under hela vinterhalvåret måste kunna garantera tillgången på ett obegränsat antal jourplatser som ska kunna användas med mycket kort varsel. Detta gör det till ett både komplext och kostsamt system. Förvaltningen gör därför samma bedömning som tidigare, dvs. att tak-över-huvudet-garantin inte bör utvidgas. För att ingen ska behöva sova ute i kyla, kan enskilda individer som inte har ordnat sin situation i Stockholm även fortsättningsvis vända sig till Socialjouren för att få sitt ärende prövat.

Förvaltningen har under åren 2012 och 2013 fört en dialog med ideella organisationer om situationen för fattiga EU-medborgare i Stockholm. Dialogen har resulterat i projekt Vinternatt med numera 44 logiplatser. Parallellt med att förvaltningen följer utnyttjandet av platserna inom projektet, fortsätter förvaltningen att föra samtal med ideella organisationer om ytterligare utvecklingsmöjligheter.

Projekt Vinternatt är en försöksverksamhet som ska pågå fram till och med 2013-04-30. Under de två första månaderna uppgår beläggningen till cirka 94 procent. De

² EU-länder ska bevilja tredjelandsmedborgare ställning som varaktigt bosatt efter fem års laglig och oavbruten bosättning (ett så kallat EG-uppehållstillstånd). För att beviljas ställning som varaktigt bosatt ska tredjelandsmedborgaren styrka att han eller hon för egen räkning och för sin familj (som han eller hon försörjer) förfogar över 1) stadig försörjning som är tillräcklig för att täcka behoven utan att behöva använda EU-landets socialförsäkringssystem, och 2) en sjukförsäkring.

två nattboenden som ingår i Vinternatt är oftast fullbelagda; vid cirka 80 procent av dygnen har verksamheten hänvisat besökare vidare. I staden finns också Stadsmissionens boende i Bällsta för samma målgrupp, som har haft lediga platser under vintern. Efterfrågan på platser på Vinternatt varierar och minskar över helger (inklusive storhelger); det varierar också hur länge varje individ bor där. Projektet kommer att kunna ge flera erfarenheter om målgruppen, dess behov och hur verksamheten kan utformas för att nå rätt målgrupp på ett effektivt sätt. Förvaltningen anser därför att eventuella beslut om fortsatt stöd och om utökad verksamhet bör avvakta till ytterligare erfarenheter har samlats från projektet.

Socialförvaltningen följer idag hemlöshetsstatistiken på två sätt. Dels mäter staden det totala antalet unika individer som någon gång under året har bott på ett akutboende genom att årligen sammanställa den statistik som förs varje natt. Dels mäter staden vartannat år under ett dygn antalet som är hemlösa. Detta sker genom en enkät till stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens Enhet för hemlösa samt till landstingets beroendevård, ideella organisationer och kontrakterade privata företag, som är verksamma inom hemlöshetsområdet. I denna statistik görs ingen registrering på nationalitet eller medborgarskap och förvaltningen har inte för avsikt att införa detta. Däremot följer förvaltningen under vintern 2012/2013 olika verksamheters kontakter med EU-medborgare för att utifrån det få en samlad bild. Förvaltningen följer utvecklingen dels inom de egna verksamheterna Uppsökarenheten och Socialjouren, dels inom de ideellt drivna projekten Vinternatt och Crossroads. Förvaltningen bedömer att detta kommer att ge en beskrivning av gruppens omfattning. Samtidigt kommer förvaltningen inte att ha en fullständig bild till följd av gruppens rörlighet och att en del väljer att vare sig ha kontakt med socialtjänsten eller samverkande ideella organisationer.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden beslutar att remissen är besvarad med tjänsteutlåtandet och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 7 februari 2013 att åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motion av Roger Mogert (S) till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Rosa Lundmark (V), ledamoten Magnus Dannqvist m fl. (S) och ledamoten Åsa Öckerman m fl. (MP), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

EU-medborgare som söker jobb och ett bättre liv i Sverige, är en växande och särskilt utsatt grupp bland Stockholms hemlösa. Till skillnad från andra hemlösa saknar de skyddsnet i form av försörjningsstöd, fri sjukvård – och den rätt till tak över huvudet som finns bland annat i Stockholm.

EEU/EES medborgare som avser att stanna i Sverige under längre tid än tre månader är skyldiga att registrera sig hos Migrationsverket. EEU/EES medborgare ska under vistelsen i landet kunna styrka att de har löpande tillgång till pengar så att de kan försörja sig utan att vara en belastning för det sociala biståndssystemet. Detta gäller arbetstagare, egenföretagare, studenter, övriga EU/EES medborgare samt familjemedlemmar. Eftersom arbetssökande inte omfattas av kravet på registrering utfärdas inte något registreringsbevis för dem. Socialtjänsten måste därför i dessa fall bilda sig en egen uppfattning om huruvida en EU/EES-medborgare som uppger sig vara arbetssökande uppfyller de krav som ställs för att ha uppehållsrätt i Sverige som arbetssökande.

Vinternatt

Vinternatt är en nattverksamhet med 40 platser där utländska medborgare kan få nattlogi och mat. Projektet startade den 2012-11-01 och pågår till slutet av april 2013. Projektet drivs av Frälsningsarmén tillsammans med Stockholms stadsmission och Stockholms stads socialnämnd. Socialförvaltningens uppsökande verksamhet förstärks under en försöksperiod där man aktivt söker upp utländska hemlösa och lotsar dem vidare till rätt instans. Antalet platser har inte räckt till för att täcka de faktiska behoven.

För att kunna veta hur stort behovet är av logi och för att kunna följa utvecklingen av antalet EEU/EES medborgare som vistas i staden ställer sig förvaltningen positiv till att även dessa personer inräknas i hemlöshetsstatistiken samt att det även i förekommande fall inkluderar personer under 18 år. Statistiken bör redovisas separat från andra hemlösa.

Gruppen hemlösa EU-medborgare utgör idag en stor andel av de människor som besöker stadsdelens öppna dagverksamheter såsom Convictus Bryggan. Det finns därför ett behov av att från centralt håll fånga upp denna grupp.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 7 februari 2013 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordförande Anita Lindskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Shadi Larsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser till personer som har eller haft kontakt med stadsdelsförvaltningen de senaste två åren medan socialnämnden ansvarar för hemlösa som inte haft kontakt med någon stadsdel under de senaste två åren.

Våren 2012 hade Norrmalms stadsdelsförvaltning kontakt med ett tjugotal personer som var akut hemlösa. Därutöver fanns cirka 80 personer som saknade egen bostad men som t.ex. bodde i andra hand eller i någon form av stöd- eller omvårdnadsboende. Norrmalms stadsdelsförvaltning uppmärksammade redan under 2011 frågan om hemlösa EU-medborgare och bjöd i april 2011 in representanter för frivilligorganisationer, polisen m.fl. för informationsutbyte och diskussion kring EU-medborgare och deras situation.

Förvaltningen delar uppfattningen att alla hemlösa måste ges möjlighet att få sova inomhus. Stockholms stad införde 1999 en tak-över-huvudet-garanti (TÖG), vilket innebär att hemlösa som inte själva kan ordna nattlogi och som kontaktar socialtjänsten före kl. 24.00 ska få logi över natten. Staden har tillgång till 171 ordinarie tak-över-huvudet-platser och 36 extraplats på härbärgen och akutboenden. Under år 2011 var 92 % av de ordinarie platserna belagda. De 36 extraplatserna användes inte. Enligt socialförvaltningen har efterfrågan på nattlogi ökat under år 2012 men det finns inga uppgifter om att det varit så fullbelagt att man tvingats avvisa personer som haft behov av plats. Exakta uppgifter om beläggningen under år 2012 finns ännu inte. Tak-över-huvudet-garantin omfattar personer som har ”egentlig bo- och hemvist i Stockholm”.

Det är ett faktum att allt fler EU-medborgare söker sig till Stockholm i hopp om en bättre framtid. EU-medborgarna är en särskilt utsatt grupp bland stadens hemlösa. Till skillnad från hemlösa stockholmare saknar de socialt skyddsnet i form av möjlighet till ekonomiskt bistånd och fri sjukvård. De omfattas inte heller av tak-över-huvudet-garantin. Stockholms stad har dock på olika sätt uppmärksammat de svåra omständigheter många av dessa lever under och vidtagit olika åtgärder för att förbättra deras situation.

Enligt socialtjänstlagen har kommunen det yttersta ansvaret, vilket betyder att bl.a. EU-medborgare och s.k. papperslösa kan erbjudas visst stöd i akuta situationer. Det finns dock flera ideella organisationer som bedriver verksamhet som direkt riktar sig till bl.a. hemlösa EU-medborgare och papperslösa. Det finns t.ex. flera dagverksamheter där hemlösa kan få s.k. basbehov, som mat och tillgång till dusch, tillgodosedda. Flera av dessa verksamheter delfinansieras med bidrag från socialnämnden. Crossroads är ett tvåårigt ESF-projekt (europeiska socialfonden), som utöver att kunna tillgodose basbehov, erbjuder EU-medborgare och tredjelandsmedborgare samhällsinformation och kurser i t.ex. datakunskap och språk. Socialnämnden beslutade i oktober 2012 att bevilja Stockholms Stadsmission, som är huvudman för projektet, 1,1 mnkr för delfinansiering av verksamheten.

Det finns även ideella organisationer som erbjuder nattlogi. I november 2012 startade projektet "Vinternatt", som erbjuder hemlösa utländska medborgare nattlogi och mat. Projektet drivs av Frälsningsarmén, i samverkan med Stockholms stad och Stockholms Stadsmission. Socialnämnden har beviljat 3 930 000 kronor för delfinansiering av projektet för perioden november 2012 t.o.m. april 2013. Socialnämnden har därutöver avsatt 3 mnkr för utökning av socialförvaltningens uppsökarenhet med inriktning på inomeuropeisk hemlöshet. Medel har även avsatts för att bjuda in personal inom stadens socialtjänst och ideella organisationer till en utbildning i "EG-rätt och socialtjänst".

Förvaltningen stödjer Roger Mogerts förslag om att staden ska bjuda in frivilligorganisationer till samtal i syfte att bättre kunna tillgodose de hemlösas behov av nattlogi. Under december 2012 har det, enligt Roger Mogert, varit så fullbelagt på härbärgat Vinternatt att ett stort antal personer fått lov att avvisas, vilket är oroväckande. Förvaltningen vill samtidigt framhålla att kommunen enligt socialtjänstlagen har det "yttersta ansvaret" vilket bl.a. innebär att den enskilde, således även EU-medborgare och s.k. papperslösa, alltid har möjlighet att vända sig till socialjouren för en bedömning av behovet av akuta insatser. Förvaltningen har inget att invända mot att samtal förs med frivilligorganisationer i syfte att få fram fler nattlogiplatser.

Förvaltningen är mycket tveksam till att, som Roger Mogert föreslår, införa en noll-grader-garanti för alla akut hemlösa. Det finns risk för att en garanti av det slaget skulle vara svår att realisera. Det skulle bl.a. betyda att staden måste ha ett antal platser som med kort varsel kan tas i bruk och under kanske långa perioder inte alls utnyttjas.

Vad gäller förslaget om att "Vinternatt" långsiktigt ska garanteras ekonomiskt stöd anser förvaltningen att en noggrann uppföljning måste göras innan staden tar ställning till att eventuella fortsatta bidra till projektet.

Förvaltningen kan inte se att det finns några möjligheter att, som Roger Mogert efterlyser, föra en hemlöshetsstatistik som inkluderar hemlösa EU-medborgare. Enligt gällande bestämmelser har alla EU-medborgare rätt att vistas i annat EU-land upp till tre månader utan uppehållstillstånd. Under vissa förutsättningar har EU-medborgare därefter genom uppehållsrätt möjlighet till fortsatt vistelse utan uppehållstillstånd. Upphållsrätten ska registreras hos Migrationsverket. Kravet på registrering gäller dock inte om personen är arbetssökande. Socialförvaltningen har dock vissa uppgifter om EU-medborgare som varit aktuella vid socialjouren, som årligen bistått cirka 65 EU-medborgare med hemresa och eller nattlogi. Det finns även en del uppgifter från de ideella drivna verksamheter som får bidrag från socialnämnden.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 7 februari 2013 att godkänna och överlämna tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Stefan Nilsson m fl. (MP), ledamoten Birgit Marklund Beijer m fl. (S) och ledamoten Berit Bornecrantz Dias (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen kan instämma i att ingen borde behöva mot sin vilja sova ute i minusgrader. Förvaltningen är dock osäker på i vilken omfattning detta problem verkligen förekommer. Enligt uppgifter från Socialförvaltningen utnyttjas inte befintliga platser fullt ut. Socialförvaltningens årliga sammanställning av härbärgesrapporter för 2012 är inte klar i skrivande stund. Staden har tillgång till 207 TÖG-platser (Tak Över huvudet Garanti) och Socialförvaltningen har inga uppgifter om att det har varit så fullt att personer inte har kunnat erbjudas plats. Däremot tyder det mesta, enligt Socialförvaltningen, på att trycket på platser har ökat under 2012. Under 2011 motsvarade beläggningen 92 %, vilken kan antas ha stigit, men kommer troligen ändå inte överstiga 100 %. Statistiken gäller dock inte icke-svenska EU-medborgare.

Att antalet icke-svenska EU-medborgare, som är hemlösa och/eller ägnar sig åt musicerande eller tiggeri på gatorna eller i T-banan, har ökat markant under det senaste året är nog uppenbart för alla stockholmare. Även "bärplockarna" som under ett antal veckor i somras uppehöll sig utanför Bulgariska ambassaden var en del av detta problem. Situationen är otillfredsställande i ett civiliserat samhälle och måste lösas på något sätt i samarbete mellan kommunala och statliga myndigheter. Eventuellt kan lagändringar krävas och en harmonisering inom EU är nog nödvändig så att man inom hela EU erbjuder de här grupperna hjälp på ungefär samma nivå.

Förvaltningen anser kanske inte att en "nollgraders garanti" ska införas. Det blir alltför fyrkantigt. Ska människor nekas hjälp bara för att termometern krupit över 0-strecket? Ett utökat samarbete med frivilligorganisationer är bra, liksom att även icke-svenska EU-medborgare tas med i statistiken över hemlösa i staden. Förslaget om ett långsiktigt ekonomiskt stöd till Vinternatt är inte en stadsdelsnämndsfråga. Förvaltningen menar dock att det viktigt att verksamheten Vinternatt utvärderas ordentligt innan något långsiktigt beslut fattas.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) och tjänstgörande ersättaren Jackie Nylander (V) enligt följande.

1. Socialnämnden bifaller delvis förvaltningens utlåtande.
2. Därutöver anför nämnden följande.

Det är positivt att Moderaterna i Stockholm har gett upp delar av sitt motstånd mot att staden ska arbeta med hemlösa EU-migranter. Det gör att staden idag stödjer bland annat Vinternatt med 40-talet sängplatser. Men detta räcker inte på långa vägar för att lösa hemlöshetsproblematiken i Stockholm. Därför bör vi omedelbart bjuda in frivilligorganisationer till samtal för att ta fram fler härbärgen för att möta tillströmningen som kommer under vintern. Vidare vill vi betona vikten av korrekt statistik och att alla steg som tas mot förbättrad statistik på området är önskvärd. Idag räknas inte alla hemlösa då EU-migranter exkluderas i statistiken idag. Den befintliga verksamheten i form av Vinternatt borde även kunna garanteras framtida stöd. Stabilitet i verksamheten krävs. Vi vill fortfarande uppdraga åt förvaltningen att ta fram en nollgrader garanti för alla akut hemlösa, som inkluderar papperslösa och EU-medborgare. Ingen ska behöva sova ute i 10 minusgrader.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Marie Ljungberg Schött m.fl. (M), tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (FP) och ledamoten Ewa Samuelsson (KD) enligt följande.

Kommunen har ett ansvar för alla människor i den akuta situationen enligt socialtjänstlagen. Inför vintern 2012/2013 har staden tillsammans med frivilligorganisationer arbetat tillsammans med flera insatser och satsningar, vilket förvaltningens tjänstesvar tydligt visar.

Socialtjänstens ansvar är dock begränsat för EU-medborgare som inte har sin hemvist i Stockholms stad och som inte arbetar eller som inte aktivt söker ett arbete och har en verklig möjlighet att få anställning. Det är viktigt att Stockholms stad enat lyfter frågan till rätt nivå. Ansvaret kan inte ligga på den enskilda kommunen utan är en nationell fråga, och en angelägen humanistisk fråga för hela den europeiska unionen. Den fria rörligheten är något vi i Alliansen i Stockholms stad välkomnar, men vi ser också att med den kommer problem som måste få lösningar som sträcker sig utanför vårt ansvarsområde.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Rosa Lundmark (V), ledamoten Magnus Dannqvist m fl. (S) och ledamoten Åsa Öckerman m fl. (MP) enligt följande.

1. Att bifalla motionen
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Motionären tar upp ett angeläget problem. Det är oacceptabelt att det idag finns personer som inte släpps in på boende för tak över huvudet nattetid. Mörkertalet för den grupp som bor ute på gatorna nattetid är enligt frivilligorganisationerna stort då staden valt att exkludera gruppen EU-medborgare i statistiken, vilket medför att resurserna inte är dimensionerade efter faktiskt behov.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Anita Lindskog m.fl. (S) enligt följande.

Den motion som Roger Mogert (s) skrivit avseende de hemlösas situation och nollgradergaranti tar upp problemen med de hemlösa som vi Stockholmare ser dagligen på gator och torg. Hemlösa som är i behov av skydd och tak över huvud. Ett mycket angeläget område speciellt denna vinter som är både kall och snörik. Vi förutsätter att den antas och mynnar ut i ett fullföljande av förslaget i motionen.

Vi stödjer motionen och yrkar bifall till densamma.

Reservation anfördes av ledamoten Shadi Larsson m.fl. (MP) enligt följande.

Stadsdelsnämnden skulle ha beslutat att bifalla motionen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Stefan Nilsson m fl. (MP), ledamoten Birgit Marklund Beijer m fl. (S) och ledamoten Berit Bornecrantz Dias (V) enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

- att bifalla motionen samt
- att därutöver anföra följande:

Antalet hemlösa i Sverige ökar. Enligt Socialstyrelsens rapport 2011 uppgick antalet hemlösa i olika grupper till totalt 34 000. Ca 4 000 människor beräknas finnas i Stockholm (enligt nya sättet att beräkna hemlösa).

I Socialstyrelsens och stadens statistik borde givetvis även icke-svenska EU-medborgare och papperslösa ingå. Till skillnad från förvaltningens utlåtande anser vi att det är bra att sätta en ”gradgaranti”, ”nollgradigt” kan därför vara ett lämpligt mått.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2012:72

2012:72

Motion av Roger Mogert (S) om att staden måste se till att alla hemlösa får tak över huvudet

Dnr 325-1836/2012

Under de kalla nätterna i december var trycket så pass stort på Stadsmissionens härbärke Vinternatt att de fick stoppa hemlösa vid dörren från att komma in. Den 5 december noterade Stadsmissionen att minst 16 EU-medborgare som ville sova inne var tvungna att vända på grund av överbeläggning. Som mest har uppemot 25 personer nekats att komma in i värmen.

Vinternatt, som är ett gemensamt projekt mellan staden och frivillig organisationer erbjuder i dagsläget 40 platser. Men de resurser vi har avsatt räcker inte till och motsvarar inte behoven i verkligheten. Det finns helt enkelt inte tillräckligt med platser.

Enligt frivilligorganisationer bor det uppskattningsvis 200 EU-medborgare ute på gatan per natt. Men hur många det verkligen rör sig om vet ingen som eftersom staden har valt att inte räkna och inkludera gruppen i hemlöshetsstatistiken. Detta göra att det är svårt att planera åtgärder som träffar rätt.

För att lösa problemen krävs både ett långsiktigt arbete men det krävs också ett snabbt agerande i akuta situationer som denna. Andra städer i Europa har valt att agera aktivt, tillexempel Amsterdam. Där har man intagit en princip att ingen människa ska behöva sova ute på gatan vid noll grader. Kan Amsterdam kan även Stockholm införa liknande regler.

Med anledning av ovanstående yrkar jag att:

1. Staden omedelbart satsar ytterligare resurser för att bemöta de behoven som finns. Stockholms stad måste snabbt undersöka förutsättningarna att införa en noll-grader garanti för alla akut hemlösa. Detta ska även inkludera papperslösa och EU-medborgare. Ingen ska behöva sova ute minusgrader.
2. Staden omedelbart bjuder in frivilligorganisationer till ett samtal för att ta fram fler härbärgen till för att möta tillströmningen under vintern.
3. Vinternatt garanteras även långsiktigt ekonomiskt stöd. Våra verksamheter behöver stabilitet och kontinuitet för att bevara kompetens och utvecklas ytterligare.
4. Korrekt statistik skall föras – idag räknas inte de hemlösa EU-medborgare in i hemlöshetsstatistiken. Det gör att vi inte vet hur stort behovet är.

Stockholm den 17 december 2012

Roger Mogert